

ת"פ 26710/05/13 - מדינת ישראל נגד עדיי שאפע

בתי משפט

בית המשפט המחוזי ירושלים

לפני כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

ת"פ 26710-05-13

11 פברואר 2014

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

עדיי שאפע

הנאשם

הכרעת דין

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של שוד, לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

על פי עובדות כתב האישום, ביום 15.4.13, בשעה 23:20 ישבה המתלוננת בתחנת אוטובוס ברח' עמק רפאים בירושלים בסמוך לתחנת הדלק הסמוכה ל"גן הפעמון" והסתכלה במכשיר הטלפון הסלולארי שלה, מסוג אייפון (להלן: "אייפון"). הנאשם, אשר עמד בסמוך אליה, ניגש למתלוננת, חטף מידה בכוח את מכשיר האיפון ורץ מהמקום.

2. בתשובתו לאישום הכחיש הנאשם בתחילה את המיוחס לו ובחר לנהל הוכחות. בישיבת ההוכחות, לאחר שהחלה עדותה של המתלוננת, הודיע הנאשם כי הוא מודה בעובדות כתב האישום אך טען כי אין הן מקימות עבירת שוד אלא גניבה.

השאלה העומדת לדיון בהכרעת הדין נוגעת להוראת החיקוק הרלוונטית לעובדות שהנאשם הודה בהן - האם מדובר בשוד או בגניבה.

טענות המאשימה

3. לדברי ב"כ המאשימה, העובדות בהן הודה הנאשם הן כי הוא ניגש למתלוננת כאשר זו ישבה בסמוך לתחנת הדלק והתבוננה במכשיר האיפון שלה, **אז הוא חטף בכוח את האיפון מידה ורץ מהמקום**. משכך, ומאחר שחטיפת האיפון כרוכה מעצם טיבה בנקיטת אלימות כלשהיא, הרי שמדובר בשוד. לדבריה, לגיבוש עבירת השוד די באלימות קלה ורגעית המתבטאת בעצם חטיפת החפץ בניגוד לרצונו של אדם.

ב"כ המאשימה הפנתה לע"פ 5299/92, אבנר הררי נ' מדינת ישראל, ממנו עולים לדבריה המבחנים לעבירת השוד: אחיזת החפץ, מודעות של הקורבן, והתנגדות - אף שזו לא חייבת להיות פעילה. ובענייננו: המתלוננת אחזה את האיפון

בכף ידה והייתה מודעת הן לאחיזה והן לחטיפת האייפון. הנאשם הודה כי חטף את האייפון בכוח מידה של המתלוננת, כך שאפילו לשיטתו לא מדובר על שליפה עדינה אלא על שליפה בכוח. הנאשם הפעיל את שריריו במעשה החטיפה וכך ביצע פעולה כוחנית, אף אם מדובר בכוח מינימאלי. בכך התגבש יסוד האלימות ומכך עולה שהנאשם ביצע שוד.

לפיכך ביקשה להרשיע את הנאשם בעבירת השוד.

טענות הנאשם

4. לדברי ב"כ הנאשם, מלשון סעיף 402א', המיוחס לנאשם, עולה שהגניבה עצמה צריכה להיות מלווה באלימות, אך במקרה זה לא הייתה כל אלימות.

ב"כ הנאשם התייחס לפסיקה אליה הפנתה ב"כ המאשימה וטען כי במקרים אלה היה מגע פיזי, כאשר בענייננו הייתה אולי נגיעה ביד בקצות האצבעות, כאשר הנאשם שלף את האייפון מידה של המתלוננת. גם המתלוננת עצמה לא טענה שהנאשם נגע בה פיזית, והדבר אף לא נזכר בעובדות כתב האישום. הפנה להודאת המתלוננת מיום 15.4.13.

לטענת ב"כ הנאשם, יש לבחון כל מקרה לגופו, כאשר בבחינת המקרה דנן נראה כי לא ניתן להגיע ליסוד האלימות שהינו מיסודות עבירת השוד.

על כן ביקש להרשיע את הנאשם בעבירת גניבה.

בין עבירת השוד לעבירת הגניבה

5. סעיף 402(א) לחוק העונשין, הוא הסעיף המיוחס לנאשם, קובע כדלהלן:

"(א) הגונב דבר, ובשעת מעשה או בתכוף לפניו או לאחריו מבצע או מאיים לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס כדי להשיג את הדבר הנגנב או לעכבו אצלו או כדי למנוע התנגדות לגניבת הדבר או להתגבר עליה, הרי זה שוד, ודינו של השודד - מאסר ארבע-עשרה שנים."

עבירת הגניבה, אותה מבקש הנאשם לייחס למעשיו, מפורטת בסעיף 383 (א)(1) כך:

"(א) אדם גונב דבר אם הוא-

(1) נוטל ונושא דבר הניתן להיגנב, בלי הסכמת הבעל, במרמה ובלי תביעת זכות בתום לב, כשהוא מתכוון בשעת הנטילה לשלול את הדבר מבעלו שלילת קבע."

עבירת השוד נושאת בחובה את עבירת הגניבה, כאשר המבדיל בין השתיים הוא יסוד האלימות - שוד הוא גניבה המתבצעת תוך שימוש באלימות או איום באלימות, שנעשו בשעת מעשה העבירה או תכוף לפניו או לאחריו.

בתי המשפט עסקו לא אחת בשאלה מהו אותו "**מעשה אלימות**" הנדרש לצורך הבחנה בין שתי העבירות, והאם חטיפת חפץ מאחזתו של אדם או מעל גופו נכללת בהגדרת אותו מושג. במהלך השנים נקבעו בפסיקה מספר מבחנים אפשריים:

בע"פ 70/73 אלחרר נ' מדינת ישראל, פ"ד כז (2) 561, נדון מקרה בו ניסה הנאשם למשוך מידו של המתלונן מזוודה שהכילה תכשיטים. המתלונן התנגד למשיכה, ותוך כדי המאבק עליה נקרעה ידית המזוודה ונותרה בידו של המתלונן, בעוד הנאשם נמלט עם המזוודה. במקרה זה קבע כב' השופט אגרנט את "מבחן ההתנגדות הפעילה" לפיה כדי לסווג עבירה כשוד, יש להראות כי הנאשם הפעיל אלימות של ממש במטרה להתגבר על התנגדות הקורבן.

בע"פ 877/84 גאלי נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(4) 169, דן בית המשפט במקרה בו מנהל עבודה במלטשה (הוא המתלונן) יצא לחצר המפעל כשבידו קופסת עץ שהכילה יהלומים, והנאשם, שהיה בחצר באותה עת, ניגש אל המתלונן וחסף ממנו בפתאומיות את הקופסה. המתלונן רדף אחרי הנאשם עד שנחסם על ידי מכונית בה נהג הנאשם השני בכתב האישום. במקרה זה קבע כב' השופט אלון את "מבחן המודעות", לפיו די בכל סוג של אלימות כדי לסווג את המעשה כשוד, אף אם האלימות הינה קלה ביותר.

בע"פ 2013/92 מדינת ישראל נ' חיים בן יוסף חוזה, פ"ד מח(2) 818, נדונה פרשה בה חטף הנאשם את תיקה של קופאית בשופרסל, בו נשאה את פדיון היום, כאשר הקופאית החזיקה את התיק תחת זרועה כשהוא צמוד לגופה. במהלך החטיפה הרגישה הקופאית במכה. כאן הציעה כב' השופטת דורנר את "מבחן האחיזה", לפיו, כדי שמעשה יהווה שוד, יש להוכיח כי הנאשם השקיע כוח כדי להתגבר על התנגדות הקורבן האוחז בחפץ בעת הנטילה.

בע"פ 8299/92 אבנר הררי נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(3) 485 נדון מקרה בו הנאשם הגיח מאחורי גבה של הקורבן ומשך בחוזקה את התיק שהחזיקה תחת בית שחיה. שכנים שנזעקו למקום רדפו אחרי הנאשם ואחד מהם אף החליף עמו מהלומות במהלכן נשמת התיק ונפל. במקרה זה דן בית המשפט ארוכות בשאלת ההבדל בין שוד לגניבה. כב' השופט שמגר בחן את שלושת המבחנים שנקבעו עד לאותה עת בפסיקה, ולבסוף הציע את "מבחן הכוחנות", לפיו יש צורך להראות "משיכה כוחנית" של החפץ, תוך מודעות של הקורבן בשעת המעשה או מיד לאחריו.

בפסק דין שניתן בת"פ (מחוזי ירושלים) 12948-12-12 מדינת ישראל נ' מג'ד אבו דלו, 31.1.13 [פורסם בנבו], בו נדון מקרה של משיכת טלפון סולארי מידה של המתלוננת והמלטות, בדומה לענייננו, הרשיע בית המשפט (כב' השופט י' צבן) את הנאשם בעבירת השוד, תוך שהוא קובע: "**אדם העושה פעולה מהירה, זריזה ומפתיעה למשוך ולקחת חפץ מידי אדם אחר, מבצע פעולה כוחנית, שכן הוא בעצמו מפעיל שרירים, חוטף במהירות החפץ וגם אם הכוח הוא מינימלי, בוצעה פעולת ניתוק מודעת של החפץ מידו של הקורבן ודי בכך כדי להוות חטיפה המגבשת יסוד האלימות**".

על פסק דין זה תלוי ועומד ערעור בבית המשפט העליון, ע"פ 5942/13.

להרחבה בעניין המבחנים השונים ראה גם י. קדמי, על הדין בפלילים, תשס"ו - 2005, עמ' 761-765: "נראה, כי ככלל, "המבחן המשולב" מוביל את בית המשפט אל הפתרון המתחייב במקרה של "גניבה מגופו של אדם"; ובמקום שאין די בו כמבחן יחיד - ייעזר בית המשפט באחד משלושת המבחנים הבסיסיים. והכל על-פי נסיבותיו המיוחדות של המקרה; ובכפוף לצורך בהבטחת הגנה על גופו ובריאותו, הפיזית והנפשית, של קרבן הגניבה

מעל הגוף, כפי שהדברים באו לכלל ביטוי בפסק הדין של הנשיא שמגר והשופט שטרסברג-כהן בפרשת הר"י" (עמ' 764-765).

ומן הכלל אל הפרט

6. בבחינת העובדות בענייננו, יש להתייחס תחילה לעובדות כתב האישום בהן הודה הנאשם, לפיהן הנאשם "ניגש למתלוננת חטף מידה בכוח את מכשיר האיפון ורץ מהמקום".

הנאשם הודה בעובדות אלה, גם לאחר שהוברר לו כי הוא מודה בכך שחטף את האיפון מידה של המתלוננת בכח, ולאחר שהובהר לו כי אלה העובדות הקובעות וכי לא יוכל לטעון אחר כך שלא חטף את האיפון בכח (פרוטוקול מיום 19.1.2014 עמ' 9).

בהתאם למבחנים שנקבעו בפסיקה, די בהודאתו של הנאשם כי עשה שימוש בכח בעת חטיפת האיפון, כדי למלא אחר יסוד השימוש באלימות שבהגדרת עבירת השוד.

די בכך כדי להרשיע את הנאשם בשוד, להבדיל מגניבה.

7. עיון בהודעתה של המתלוננת, ת/21, מלמד אף הוא על שימוש בכח, גם אם לא באופן שהיה בו כדי לגרום למתלוננת לנזק גופני:

"היום בשעה 23:20 לערך ישבתי בתחנת האוטובוס בעמק רפאים... ישבתי בתחנה לבד, לידי עמד בחור... הוא מההתחלה לא נראה לי, הלך וחזר והסתכל, לא הייתי בטוחה ושמתי את התיק שלי עליי, חשבתי שהלך ונשארתי בתחנה, סימסתי והסתכלתי בטלפון, התיק היה עליי והוא פשוט חטף לי את הפלאפון ורץ.

**ש- האם נפגעת באופן פיזי כאשר חטף ממך את הפלאפון מהיד
ת- לא**

**ש- האם חטיפת הפלאפון מידך הייתה מלווה באלימות כלשהי מצידו כלפיך?
ת- לא, רק הרגשתי את ההדף מחטיפת הפלאפון" (ש' 6-9).**

המתלוננת, אשר בשל התנהלותו של הנאשם חשדה בכוונותיו, שמה את תיקה עליה ואחזה בידיה בפלאפון. היא אמנם לא נפגעה באופן ממשי כתוצאה ממעשיו של הנאשם, אך חטיפת הפלאפון נעשתה בכח, והיא הרגישה את ההדף שנגרם כתוצאה מכך.

בנסיבות אלה, ומאחר שנעשתה כלפי המתלוננת פעולה כוחנית, די בכך כדי לגבש את יסוד האלימות.

סיכום

8. לאור האמור לעיל, אני מרשיעה את הנאשם בשוד, עבירה לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

ניתנה היום, י"א אדר תשע"ד, 11 פברואר 2014, במעמד המתייצבים.